

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
25 päivänä tammikuuta 1979 *

Asiassa 98/78,

jonka Bundesfinanzhof on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

A. Racke, Bingen am Rhein,

vastaan

Hauptzollamt Mainz

ennakkoratkaisun tasausmaksujen vahvistamisesta 1 päivänä maaliskuuta 1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 649/73 (EYVL L 64, 9.3.1973, s. 7), tasausmaksujen muuttamisesta 5 päivänä maaliskuuta 1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 741/73 (EYVL L 71, 19.3.1973, s. 1) ja tasausmaksujen muuttamisesta 23 päivänä maaliskuuta 1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 811/73 (EYVL L 79, 27.3.1973, s. 1) pätevydestä sekä ETY:n perustamissopimuksen 191 artiklan tulkinnasta sen selvittämiseksi, minä ajankohtana asetuksen on katsottava olevan julkaistu ja mistä alkaen edellä mainittuja asetuksia on sovellettava,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat J. Mertens de Wilmars ja Lord Mackenzie Stuart sekä tuomarit A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keefe, G. Bosco ja A. Touffait,

* Oikeudenkäyntikieli: saks.

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Bundesfinanzhof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 21.3.1978 tekemälleen päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.4.1978, perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat tiettyjen viinialan tasausmaksuja koskevien asetusten pätevyyttä sekä perustamissopimuksen 191 artiklan tulkintaa samoin kuin kyseisten asetusten olottuvuutta niiden voimaantumisen osalta.

Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat eräs saksalainen yritys ja toimivaltainen tulliviranomainen ja joka koskee tietyistä Jugoslaviasta tuoduista viinieristä yksityisestä tullivarastosta poistamisen yhteydessä 9.-30.3.1973 kannettujen tasausmaksujen palauttamista.

Ensimmäinen kysymys

- 2 Ensimmäinen Bundesfinanzhofin esittämä kysymys kuuluu seuraavasti:

”Ovatko 1.3.1973 annettu komission asetus (ETY) N:o 649/73, 5.3.1973 annettu komission asetus (ETY) N:o 741/73 ja 23.3.1973 annettu komission asetus (ETY) N:o 811/73 päteviä myös siltä osin kuin niiden liitteissä I olevassa 6 kohdassa on vahvistettu tariffin alanimikkeisiin 22.05 C I ja C II kuuluviin maahan tuotuihin puna- ja valkoviineihin erotuksesta sovellettavat tasausmaksut?”

- 3 Tasausmaksujen vahvistamisesta 1.3.1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 649/73 (EYVL N:o L 64, 9.3.1973, s. 7) liitteessä I olevassa 6 kohdassa tasausmaksujärjestelmä on ensimmäisen kerran laajennettu koskemaan tässä kyseessä olevan kaltaisia viinejä, ja 5.3. ja 23.3.1973 annetuissa komission asetuksissa (ETY) N:o 741/73 ja 811/73 (EYVL N:o L 71, 19.3.1973, s. 1 ja N:o L 79, 27.3.1973, s. 1) määrät on mukautettu valuuttakurssien muutoksiin.

Pääasian kantaja on esittänyt, että laajentaessaan siten tasausmaksujen soveltamisalaa komissio ei ole noudattanut neuvoston perusasetuksessa (ETY) N:o 974/71 säädettyjä ehtoja, joista käy ilmi ensinnäkin se, että tasausmaksuja voidaan kantaa tai myöntää ainoastaan valuuttakurssien muutosten uhatessa aiheuttaa häiriöitä maataloustuotteiden kauppaan.

- 4 Komission on niin sanotun hallintokomiteamenettelyn mukaisesti arvioitava tällaisten häiriöiden mahdollisuuden olemassaolo.
- 5 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on useissa tuomioissaan katsonut, komissiolla ja hallintokomitealla on monitahoista taloudellista tilannetta arvioitaessa laaja harkintavalta.

Valvoessaan kyseisen harkintavallan käytön laillisuutta tuomioistuimen on tutkittava, sisältyykö siihen ilmeinen virhe tai harkintavallan väärinkäyttöä tai onko kyseinen hallintoviranomainen selvästi ylittänyt toimivaltansa rajat.

- 6 Oikeudenkäynnin aikana komissio antoi selonteon olosuhteista, jotka sen mielestä oikeuttavat toteutetun toimenpiteen.

Se viittasi erityisesti valuuttakriisin laajuuteen vuoden 1973 alussa ja huomiioon otettavien taloudellisten tekijöiden monitahoisuuteen.

Komissio mainitsi erityisesti tekijät, jotka sen mukaan saattoivat tehdä aiheelliseksi huolen Saksan ja Ranskan viinikaupan häiriintymisestä sekä ne syyt, joiden vuoksi se määräsi, että tasausmaksujärjestelmää sovelletaan täysimääräisesti kolmansista maista peräisin oleviin viineihin.

Ei vaikuta siltä, että komissio olisi kyseisessä tilannetta ja tarvittavia toimenpiteitä koskevassa kokonaisarviossa tehnyt ilmeisiä virheitä tai että se olisi muuten ylittänyt asiaa koskevan lainsäädännön nojalla sille kuuluvan toimivallan rajat.

- 7 Pääasian kantaja syyttää komissiota siitä, ettei se ole ottanut huomioon tiettyjä tästä lainsäädännöstä johtuvia erityisedellytyksiä.

Pääasian kantaja väittää tässä yhteydessä, ettei kyseisten määrien kantaminen ole perusteltua silloin, kun maahantuontia koskeva sopimus on tehty, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa, ennen valuutan vaihtamista toiseen valuuttaan, jonka kurssi myöhemmin muuttui, joten tavaroita ei ole voitu tuoda valuuttakurssien muuttumisen vuoksi alentuneella hinnalla.

8 Tätä väitettä ei voida hyväksyä, koska – kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut asiassa 5/73, Balkan-Import-Export GmbH, 24.10.1973 antamassaan tuomiossa (Kok. 1973, s. 1091) – tasausmaksujärjestelmän käyttäminen vaatii yleistä, kaikkeen tuontiin tai vientiin sovellettavaa lainsäädäntöä, jossa sopimusten erityispiirteitä, kuten sitä mitä valuuttaa kyseisiä sopimuksia tehtäessä tarkoitettiin, tai niiden tekemisen ajankohtaa ei oteta huomioon.

9 Pääasian kantaja väittää lisäksi, että tasausmaksujen kantaminen kolmansista maista tuotavista viineistä ei ole perusteltua silloin kun – kuten käsiteltävänä olevassa asiassa – tuonnin yhteydessä on noudatettava viitehintoja tai sen yhteydessä kannetaan maksuja viinikaupan yhteisestä markkinajärjestelystä säädettyistä lisäsäännöksistä 28 päivänä huhtikuuta 1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 816/70 (EYVL N:o L 99, 5.5.1970, s. 1) 9 artiklan nojalla.

10 Tässä väitteessä ei kuitenkaan oteta huomioon viitehintajärjestelmän ja tasausmaksujärjestelmän tehtävien välistä eroa.

Laskentayksikköinä ilmaistavien viitehintojen on mahdollistettava kolmansista maista tulevien viinien hintojen saattaminen yhteisön hintatasolle, kun taas tasausmaksujärjestelmän on valuuttakurssien heilahdellessa mahdollistettava kansallisina valuuttoina ilmaistuihin hintoihin valuuttakurssien muutoksista aiheutuvien erojen tasoittaminen sekä erityisesti niiden kaupan häiriöiden välttäminen, joita kyseisistä eroista saattaisi aiheutua.

11 Lopuksi pääasian kantaja väittää, ettei tasausmaksujärjestelmän soveltaminen kolmansista maista peräisin oleviin laatuviineihin ole perusteltua.

Asetuksen (ETY) N:o 974/71 1 artiklan 2 kohdan mukaan kyseistä järjestelmää sovelletaan ainoastaan tuotteisiin, joita koskevista interventioimenpiteistä on säädetty maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä.

Kantajan mukaan kyseinen edellytys ei täyty käsiteltävänä olevassa asiassa, koska asetuksen (ETY) N:o 816/70 mukaan viinialan yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä säädetään ainoastaan pöytäviinejä, ei laatuviinejä koskevista interventioimenpiteistä.

12 Kyseisessä väitteessä ei kuitenkaan oteta huomioon mainittujen käsitteiden täsmällistä merkitystä sellaisina kuin ne on määritelty yhteisön viinialaa koskevassa lainsäädännössä.

Tässä yhteydessä on tärkeää huomata, että asetuksen (ETY) N:o 816/70 1 artiklan 4 kohdan b alakohdassa ja 5 kohdassa tarkoitettuja käsitteitä ”pöytäviinit” ja ”määrätyillä alueilla valmistetut laatuviinit” sovelletaan ainoastaan yhteisöstä peräisin oleviin tuotteisiin, kun taas yhteisön lainsäädännössä ei määritellä sellaista kolmansista maista peräisin olevia ”laatuviinejä” koskevaa erityiskäsitettä, joka olisi ”pöytäviineistä” erillinen käsite.

Tästä on pääteltävä, että kaikkia kolmansista maista peräisin olevia viinejä on yhteisön lainsäädäntöä sovellettaessa tasausmaksujärjestelmän osalta pidettävä pöytäviineinä, jollei erityissäännöksistä tai -määräyksistä muuta johdu; käsiteltävänä olevassa asiassa sellaista erityissäännöstä tai -määräystä ei ole.

- 13 Näin ollen on vastattava, että esitettyä kysymystä tarkasteltaessa ei ole tullut esiin sellaisia tekijöitä, jotka vaikuttaisivat 1.3.1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 649/73, 5.3.1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 741/73 tai 23.3.1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 811/73 pätevyyyteen siltä osin kuin niissä on vahvistettu kolmansista maista tuotuihin, tariffin alanimikkeisiin 22.05 C I ja C II kuuluviin puna- ja valkoviineihin sovellettavat tasausmaksut.

Toinen kysymys

- 14 Toinen kysymys kuuluu seuraavasti:

”Onko asetus katsottava julkaistuksi ETY:n perustamissopimuksen 191 artiklan mukaisesti

- a) päivänä, joka on painettu *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* siihen numeroon, jossa kyseinen asetus on,
- b) ajankohtana, jolloin kyseinen *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* numero on tosiasiallisesti saatavilla Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistossa, vai
- c) ajankohtana, jolloin kyseinen *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* numero on tosiasiallisesti saatavilla sen jäsenvaltion alueella, jota asia koskee?”

- 15 Perustamissopimuksen 191 artiklan mukaan asetukset julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, ja ne tulevat voimaan siinä ilmoitettuna päivänä tai, jos sitä ole ilmoitettu, kahdentenakymmenentenä päivänä julkaisemisesta.

Euroopan yhteisöjen virallista lehteä julkaisee Luxemburgissa sijaitseva Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, joka on saanut neuvostolta viralliset ohjeet sen varmistamiseksi, että kunkin lehden numeroon painettu julkaisupäivämäärä vastaa päivää, jona kyseinen numero tosiasiallisesti on kaikilla kielillä yleisön saatavana kyseisessä toimistossa.

Nämä säännökset antavat aiheen olettaa, että julkaisupäivä todella on kuhunkin *Euroopan yhteisöjen viralliseen lehteen* merkitty päivämäärä.

Jos voidaan osoittaa ettei päivä, jona numero tosiasiallisesti on saatavana, vastaa kyseiseen numeroon merkittyä päivämäärää, on julkaisupäivänä kuitenkin pidettävä tosiasiallista julkaisupäivää.

Yksi yhteisön oikeusjärjestyksen peruseräkkeistä on, ettei viranomaisten toteuttamiin toimenpiteisiin voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan ennen kuin asianomaiset ovat voineet saada asian tietoonsa.

- 16 Esitetyn kysymyksen viimeisen kohdan osalta on tärkeää, että päivä, jona asetusta on pidettävä julkaistuna, ei vaihtele sen mukaan, milloin lehti on ollut saatavilla kunkin jäsenvaltion alueella.

Yhteisön oikeuden yhtenäisyys ja yhdenmukainen soveltaminen edellyttävät – jollei nimenomaisista erityissäännöksistä ja -määräyksistä muuta johdu – että asetukset tulevat voimaan samana päivänä kaikissa jäsenvaltioissa ilman sellaisia viivästyksiä, joita voi esiintyä siitä huolimatta, että *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* nopea saatavuus kaikkialla yhteisössä pyritään takaamaan.

- 17 Edellä esitettyyn kysymykseen on siten vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 191 artiklaa on tulkittava siten, että jollei toisin osoiteta, asetuksen on katsottava olevan julkaistu koko yhteisön alueella *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* siihen numeroon painettuna julkaisupäivänä, jossa kyseinen asetukset on.

Kolmas ja neljäs kysymys

18 Kolmas ja neljäs kysymys kuuluvat seuraavasti:

”Olisiko 5.3.1973 annettua komission asetusta (ETY) N:o 741/73 pitänyt soveltaa myös viineihin, joille oli ensimmäistä kertaa määrätty tasoitusmaksuja 1.3.1973 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 649/73 mukaisesti ja jotka oli poistettu yksityisestä tullivarastosta ennen viimeksi mainitun asetuksen tosiasiallista julkaisemista?”

”Jos vastaus on kieltävä, olisiko komission asetusta (ETY) N:o 649/73 pitänyt soveltaa myös edellä tarkoitettuihin viineihin?”

19 Kyseinen 1.3.1973 annettu asetus (ETY) N:o 649/73, jonka piti sen 3 artiklan 1 kohdan mukaan tulla voimaan päivänä, jona se julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, julkaistiin sellaisessa kyseisen lehden numerossa, jonka päivämääräksi oli merkitty 9.3.1973, vaikka se oli virallisten julkaisujen toimiston mukaan tosiasiallisesti saatavilla kyseisessä toimistossa vasta 12.3.1973; kyseisen asetuksen voimaantulopäiväksi on siis katsottava 12.3.1973.

Edellä mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan siinä ilmoitetut määrät olivat kuitenkin voimassa 26.2.1973 alkaen tai – asianosaisten eduksi – jo 13.2.1973 alkaen.

Asetuksessa (ETY) N:o 649/73 säädettyjen tasausmaksujen muuttamisesta 5 päivänä maaliskuuta 1973 annettu asetus (ETY) N:o 741/73 tuli voimaan päivänä, jona se julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, toisinaan 19.3.1973, vaikka sitä oli sen 2 artiklan mukaan sovellettava 5.3.1973 alkaen.

Edellä esitettyihin kysymyksiin liittyy ensisijaisesti se ongelma, voidaanko asetuksella (ETY) N:o 649/73 perustellusti katsoa olleen taannehtiva vaikutus sen voimaantulosta alkaen, erityisesti ulotettaessa tasoitusmaksujärjestelmä ensimmäisen kerran kyseisiin viineihin.

20 Vaikka oikeusvarmuuden periaate yleensä estää sen, että yhteisön säädöksen soveltamisen alkamisajankohta on aikaisempi kuin julkaisuajankohta, tilanne voi poikkeuksellisesti olla toinen, jos se on välttämätöntä säädöksellä tavoitel-

tujen päämäärien saavuttamiseksi ja jos asianomaisten perusteltua luottamusta kunnioitetaan asianmukaisella tavalla.

Tasausmaksujen osalta asetuksella (ETY) N:o 974/71 perustettu tasausmaksujärjestelmä edellyttää lähtökohtaisesti, että siinä säädetyt toimenpiteet tulevat voimaan heti toimenpiteiden perustana olevien tapahtumien jälkeen, joten niiden täyden tehokkuuden varmistamiseksi saattaa osoittautua välttämättömäksi säätää uudelleen vahvistettujen tasausmaksujen soveltamisesta sellaisiin tapauksiin ja toimenpiteisiin, jotka ovat toteutuneet juuri sinä lyhyenä ajanjaksona, joka on edeltänyt tasausmaksuja koskevan asetuksen julkaisemista *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Tasausmaksujärjestelmän olennainen piirre on, että elinkeinonharjoittajien on varauduttava siihen, että kaikki valuuttatilanteen muutokset voivat aiheuttaa järjestelmän laajentamisen tavaraluokkiin, joita se ei ole aiemmin koskenut, ja uusien määrien vahvistamiseen.

Tässä tapauksessa komissio on ryhtynyt uusien määrien soveltamiseksi määrättyinä päivinä erityistoimiin, jotta ne ammatilliset tahot, joita asia koskee, saisivat niistä tiedon.

Asetuksen (ETY) N:o 649/73 soveltaminen 26.2.1973 tai sen jälkeen, toisin sanoen kahden viikon aikana ennen kyseisen asetuksen tosiasiallista julkaisemista, ei siis vaarantanut luottamuksensuojaa.

Ottaen huomioon tämän asetusta (ETY) N:o 649/73 koskevan toteamuksen ja kyseisenä ajankohtana vallinneen tavallisuudesta poikkeavan tilanteen, mikään ehdoton oikeusturvaan liittyvä syy ei estänyt edellä mainitusta asetuksesta johtuvien tasausmaksujen muuttamisesta 5.3.1973 annettua asetusta (ETY) N:o 741/73 tulemasta voimaan mainittuna päivänä siitä huolimatta, ettei asetusta (ETY) N:o 649/73 ollut vielä julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

- 21 Näin ollen on vastattava, että esitettyjä kysymyksiä tarkasteltaessa ei ole tullut esiin sellaisia tekijöitä, jotka vaikuttaisivat 1.3.1973 annetun asetuksen (ETY) N:o 649/73 ja 5.3.1973 annetun asetuksen (ETY) N:o 741/73 pätevyyteen siltä osin kuin on ilmoitettu, että niitä sovelletaan 26.2.1973 ja 5.3.1973 alkaen.

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä tammikuuta 1979.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti